

SYSTEM SORBNET

System SORBNET jest systemem RTGS, tzn. systemem rozrachunku brutto w czasie rzeczywistym, obsługującym zlecenia płatnicze realizowane na rachunkach bieżących banków prowadzonych przez Departament Systemu Płatniczego Centrali NBP.

W systemie SORBNET realizowane są:

- zlecenia płatnicze banków, dotyczące głównie operacji na międzybankowym rynku pieniężnym, walutowym i papierów wartościowych oraz operacji z NBP,
- zlecenia KDPW S.A. dotyczące rozliczenia operacji na rynku kapitałowym,
- zlecenia KIR S.A.,
- zlecenia własne NBP.

Wszystkie banki posiadające rachunek bieżący w Centrali NBP korzystają z systemu elektronicznej wymiany danych (opartego o tzw. moduł bankowy systemu SORBNET). Obecnie z modułu bankowego korzysta 66 banków (z grona dotychczasowych uczestników decyzją Komisji Nadzoru Bankowego został wykluczony z dniem 13 stycznia br. Bank Staropolski S.A.).

Z rozrachunku w tym systemie korzystają również KIR S.A. i KDPW S.A., który posiada rachunek pomocniczy w DSP. Za pośrednictwem tego rachunku jest rozliczana zdecydowana większość operacji KDPW S.A., poza rozliczeniami w NBP pozostają aktualnie jedynie operacje na papierach wartościowych emitentów innych niż Skarb Państwa (przekazywanie dywidend, obsługa praw poboru).

Udział zleceń przesyłanych pocztą elektroniczną wynosi aktualnie ponad 99%.

Liczbę oraz udział procentowy wystawionych przez banki zleceń płatniczych według sposobu rejestracji w systemie SORBNET od początku 1999 r. przedstawia załącznik nr 1.

Średnia kwota zlecenia płatniczego zrealizowanego na rachunkach w DSP (bez zleceń KIR) wyniosła w I kwartale br. 14,5 mln zł (w ubiegłym kwartale 13,2 mln zł).

Średnia kwota zlecenia wynikającego z operacji na międzybankowym rynku pieniężnym wyniosła w tym okresie 19,3 mln zł (w ubiegłym kwartale 17,3 mln zł).

W I kwartale 2000 r. liczba zleceń płatniczych realizowanych na rachunkach bieżących banków w Departamencie Systemu Płatniczego wyniosła:

- miesięcznie - średnio 43.079 zleceń (w poprzednim kwartale 39.346 zleceń),
- dziennie - średnio 1.958 zleceń (w poprzednim kwartale 1.874 zleceń).

Kształtowanie się ogólnej w ciągu miesiąca i średniej dziennej liczby realizowanych zleceń płatniczych na przestrzeni ostatniego roku na tle liczby dni operacyjnych przedstawia poniższa tabela.

Miesiąc	Liczba dni operacyjnych	Liczba realizowanych zleceń	
		ogółem	Średnia dzienna
Kwiecień 1999 r.	21	38.356	1.826
Maj	20	34.727	1.736
Czerwiec	22	35.612	1.696
Lipiec	22	37.147	1.689
Sierpień	22	39.602	1.800
Wrzesień	22	40.914	1.860
Październik	21	39.247	1.869
Listopad	20	39.025	1.951
Grudzień	22	39.765	1.808
Styczeń 2000 r.	21	39.672	1.889
Luty	22	41.957	1.907
Marzec	23	47.608	2.070

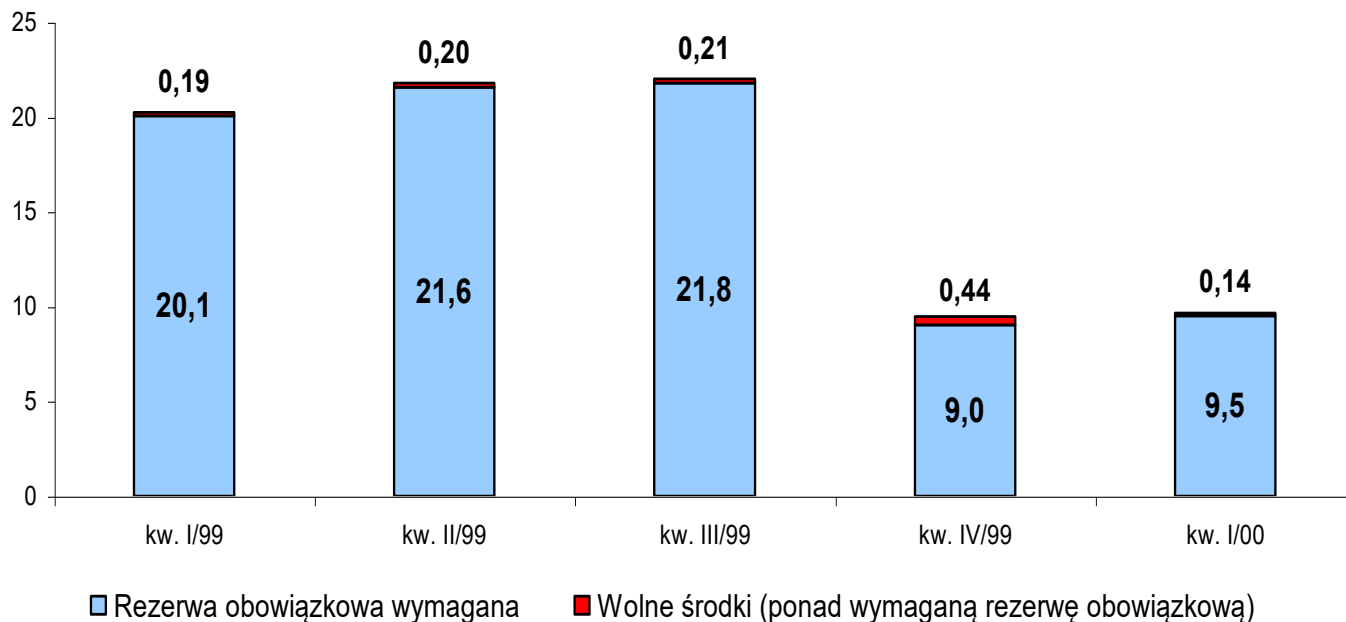
Stan środków pieniężnych zarejestrowanych na rachunkach bieżących banków w DSP na przestrzeni I kwartału br. ulegał wahaniom w granicach od 4,5 mld zł (w dniu 29 II) do 13,1 mld zł (w dniu 7 II). Średnia dzienna wielkość środków pieniężnych pozostawianych przez banki na koniec dnia na rachunkach bieżących w DSP wyniosła średnio w I kwartale 2000 r. 9,7 mld zł (w ubiegłym kwartale 9,5 mld zł), co ilustrują poniższa tabela i wykres.

Obserwowany od pół roku znaczny spadek stanu środków utrzymywanych przez banki na rachunkach bieżących jest rezultatem obniżenia stopy rezerw obowiązkowych.

**Średni stan środków pieniężnych na rachunkach bieżących banków w DSP
na tle zadeklarowanej wielkości rezerwy obowiązkowej**

	ROK 1999						ROK 2000	
	II Kwartał		III Kwartał		IV Kwartał		I Kwartał	
	Stan środków w mln zł	Struktura / % /	Stan środków w mln zł	Struktura / % /	Stan środków w mln zł	Struktura / % /	Stan środków w mln zł	Struktura / % /
Średni dzienny stan środków, w tym:	21.781,2	100	22.003,8	100	9.463,0	100	9.652,8	100
Rezerwa obowiązkowa zadeklarowana	21.586,0	99,1	21.792,5	99,04	9.023,0	95,35	9.514,5	98,57
Wolne środki	195,2	0,90	211,3	0,96	440,0	4,65	138,3	1,43

Średnie dzienne wielkości środków pieniężnych na rachunkach bieżących banków w DSP

Średni stan obrotów miesięcznych na rachunkach bieżących banków w I kwartale 2000 r. wyniósł odpowiednio:

- po stronie **WN** 572,5 mld zł (w IV kwartale ub.r. 461,9 mld zł),
- po stronie **MA** 572,2 mld zł (w IV kwartale ub.r. 462,1 mld zł).

Na przestrzeni I kwartału br. średnie miesięczne obroty na wszystkich rachunkach w DSP wyniosły 692,3 mld zł (w poprzednim kwartale 579,1 mld zł). Średnia dzienna wielkość obrotów na wszystkich rachunkach w DSP wyniosła 31,5 mld zł, czyli była znacznie większa niż w IV kwartale 1999 r. (27,6 mld zł).

Najwyższy udział pod względem obrotów spośród głównych typów operacji przeprowadzonych na rachunkach bieżących banków w DSP w I kwartale 2000 r. (analogicznie do ubiegłego kwartału) miały:

- operacje na rynku międzybankowym (79%),
- rozrachunki wynikające z wymiany zleceń za pośrednictwem KIR S.A. (10%),
- operacje zakupu papierów wartościowych od NBP (6%).

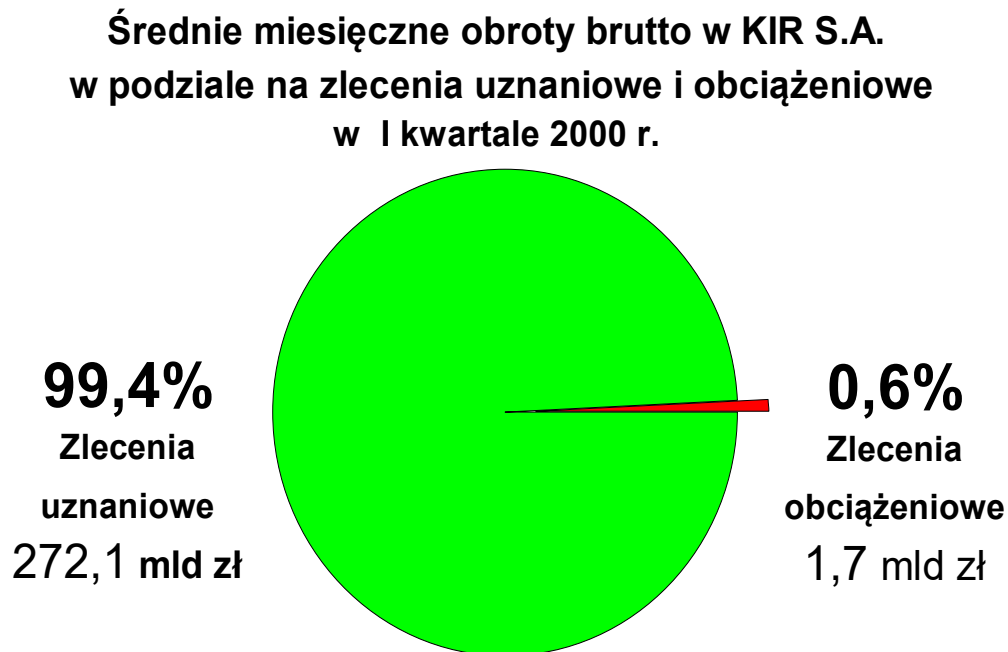
Udział głównych typów operacji w ogólnej strukturze operacji dokonywanych na rachunkach bieżących banków w DSP, odpowiednio wg. wielkości obrotów i liczby zleceń, przedstawiają załącznik nr 2 i 3.

SYSTEMY WYMIANY ZLECEŃ ZA POŚREDNICTWEM KIR S.A.

Izbą rozliczeniową pośredniczącą w wymianie zleceń płatniczych klientów banków jest Krajowa Izba Rozliczeniowa S.A., dokonująca powyższej wymiany w dwóch systemach: elektronicznym ELIXIR i „papierowym” SYBIR. Na koniec I kwartału 2000 r. bezpośrednimi uczestnikami wymiany było 67 banków (z NBP).

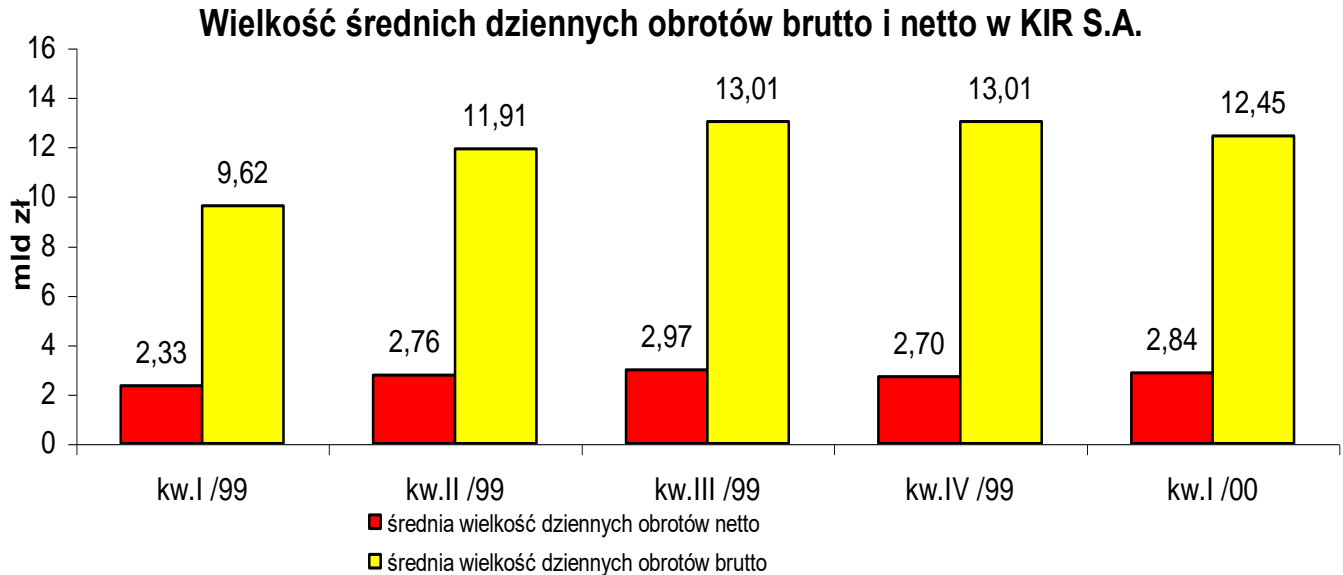
Oba systemy Izby pośredniczą w rozliczeniu płatności klientów banków. System SYBIR obejmuje wymianę uznaniowych oraz obciążeniowych dokumentów papierowych. System ELIXIR do czerwca 1998 r. obsługiwał wyłącznie dokumenty uznaniowe, od lipca 1998 r. pośredniczy także w rozliczeniach poleceń zapłaty (nie obsługuje czeków).

W I kwartale 2000 r. średnia miesięczna wartość obrotów brutto w KIR S.A. wyniosła 273,8 mld zł (w IV kwartale 1999 r. 273,2 mld zł), z czego na zlecenia uznaniowe przypadało 99,4 % (272,1 mld zł), zaś na zlecenia obciążeniowe przypadało zaledwie 0,6 % (1,7 mld zł), patrz załącznik nr 4.

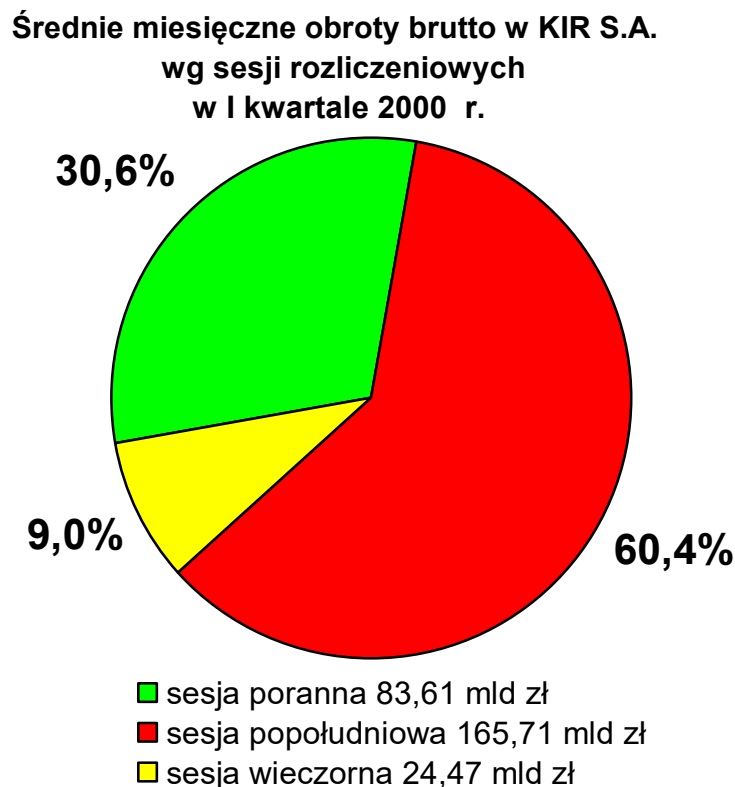

Średnie dzienne obroty brutto w KIR S.A. w I kwartale br. nieznacznie zmalały i wynosiły 12,6 mld zł (w poprzednim kwartale 13,0 mld zł). Na przestrzeni kwartału najwyższą wartość zleceń płatniczych wymienianych poprzez KIR S.A. odnotowano w dniu 18 stycznia (17,6 mld zł), natomiast najniższą wartość w dniu 3 stycznia (6,6 mld zł).

Wielkość obrotów brutto (tj. bez kompensowania zobowiązań należnościami wynikającymi z wymiany zleceń) była ponad 4-krotnie wyższa niż wielkość obrotów netto (tj. kierowanych przez KIR S.A. do rozrachunku w NBP) , co ilustruje poniższy wykres.

Podział obrotów brutto w KIR S.A. według sesji rozliczeniowych, na których zlecenia były przedstawione do rozrachunku, tj. porannych, popołudniowych i wieczornych, przedstawia poniższy wykres.

SYBIR Według stanu na 31 marca br. w systemie SYBIR zarejestrowanych było 67 (z NBP). Liczba oddziałów aktywnie uczestniczących w wymianie zleceń płatniczych utrzymuje się na poziomie 2.327 jednostek.

W I kwartale br. średnia liczba transakcji obsługiwanych w ciągu miesiąca w systemie SYBIR wynosiła 20.353,1 tys. (w ubiegłym kwartale 17.160,2 tys.). Udział systemu SYBIR w ogólnej liczbie obsługiwanych transakcji zwiększył i wyniósł 59,4% (analogiczny średni miesięczny udział w ubiegłym kwartale wyniósł 56,2%).

Średnia kwota zlecenia w systemie SYBIR znacznie się zmniejszyła z poziomu 3,1 tys. zł (IV kwartał 1999 r.) do 2,2 tys. zł (I kwartał 2000 r.).

Średnie miesięczne obroty w systemie SYBIR zmniejszyły się z poziomu 53,1 mld zł (IV kwartał 1999 r.) do 43,3 mld zł (I kwartał 2000 r.). Udział systemu SYBIR w ogólnych obrotach w KIR S.A. wyniósł w I kwartale 2000 r. 15,8 % (w IV kwartale 1999 r. wynosił 19,4 %).

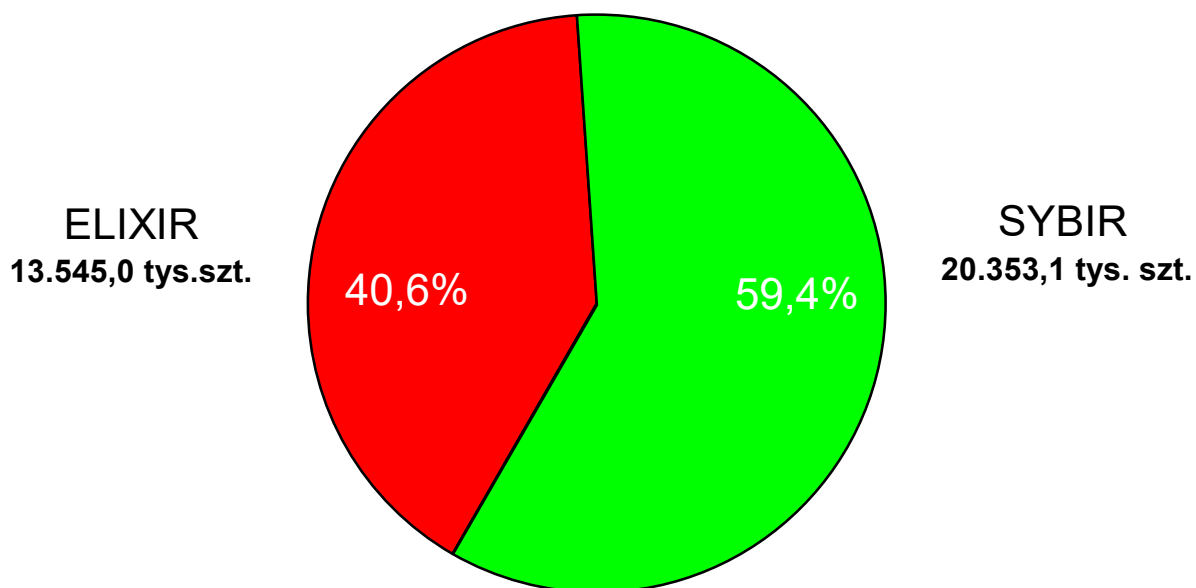
ELIXIR Liczba oddziałów zarejestrowanych w systemie ELIXIR na koniec I kwartału 2000 r. wyniosła 2.274 .

W I kwartale 2000 r. liczba zleceń realizowanych średnio w ciągu miesiąca wynosiła 13.545,0 tys., co oznacza nieznaczny wzrost w stosunku do poprzedniego kwartału (13.395,0 tys.). Udział systemu ELIXIR w ogólnej liczbie zarejestrowanych transakcji zmniejszył się do 40,6 % (w IV kwartale 1999 r. utrzymywał się na poziomie 43,8 %).

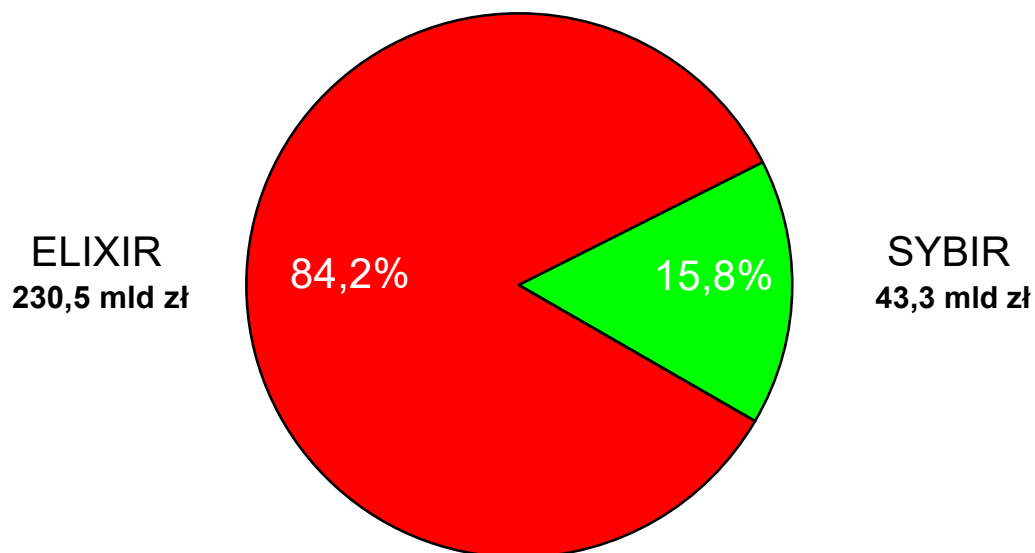
Średnia kwota zlecenia w systemie ELIXIR wyniosła w I kwartale 2000 r. 17,0 tys. zł (w IV kwartale 1999 r. – 16,4 tys. zł).

Od marca 1998 r. obroty w systemie ELIXIR stanowią dominującą część w ogólnej wielkości obrotów brutto w KIR S.A. Średnio w I kwartale 2000 r. ich udział wyniósł 84,2 % (w IV kwartale ub.r. 80,6 %). Ogólna kwota zrealizowanych zleceń w ciągu miesiąca wyniosła średnio w I kwartale 2000 r. 230,5 mld zł co oznacza niewielki wzrost w stosunku do poprzedniego kwartału (220,1 mld zł).

**Średnia miesięczna liczba transakcji
w systemach SYBIR i ELIXIR
w I kwartale 2000 r.**

**Średnia miesięczna wielkość obrotów brutto
w systemach SYBIR i ELIXIR
w I kwartale 2000 r.**

SYSTEMY ROZRACHUNKU PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH

Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A. (KDPW S.A.)

Uczestnikami KDPW S.A. mogą być emitenci papierów wartościowych oraz instytucje finansowe, w tym domy maklerskie, banki, NBP oraz inne instytucje finansowe, których przedmiot działania obejmuje prowadzenie kont depozytowych lub rachunków papierów wartościowych (np. fundusze powiernicze). Rolę banku rozliczeniowego pełni od VII.1999 r. Narodowy Bank Polski, który przejął tę funkcję od Banku Śląskiego S.A. w Katowicach. Spadek liczby notowanych operacji dotyczących obligacji skarbu państwa, przy równoczesnym wzroście ich wartości, świadczy o spadku aktywności na rynku giełdowym (gdzie operacje dotyczą zazwyczaj obligacji o mniejszym nominale) na korzyść rynku międzybankowego.

Liczba uczestników bezpośrednich KDPW S.A. (dane na dzień 31 III 2000 r.)

	Banki	Biura Maklerskie	Inne podmioty	RAZEM
Uczestnicy KDPW S.A.	47	30	3	80
w tym: uczestnicy prowadzący rachunki w imieniu klientów	23	30		53

Liczba i wartość operacji rozliczonych przez KDPW S.A.

Typy operacji		Liczba operacji		Wartość operacji /mln zł/	
		IV kwartał 1999 r.	I kwartał 2000 r.	IV kwartał 1999 r.	I kwartał 2000 r.
1.	Akcje	1.314.238	1.688.982	27.571,7	53.795,0
2.	Obligacje Skarbu Państwa	54.900	48.579	23.180,3	40.637,9
3.	Futures	42.411	134.997	3.489,4	16.838,4
4.	Warranty	4.885	9.611	11,8	25,2
5.	Inne	2.968	1.686	121,1	95,4
RAZEM		1.419.402	1.883.855	54.374,3	111.391,9

Centralny Rejestr Bonów Skarbowych (CRBS)

CRBS, rejestrujący bony skarbowe, funkcjonuje od 1995 r. w Departamencie Polityki Pieniężno-Kredytowej NBP. Obsługa transakcji bonami skarbowymi realizowana jest w systemie SKARBNET, natomiast rozrachunek w środkach pieniężnych przeprowadzany jest w Departamencie Systemu Płatniczego w systemie SORBNET.

W CRBS konta depozytowe posiada 68 uczestników, z tego 62 (wyłącznie banki) prowadzi konta depozytowe również dla swoich klientów. Podstawowe dane statystyczne, dotyczące I kwartału 2000 r., ilustrują poniższe tabele:

Liczba uczestników CRBS
(dane na dzień 31 III 2000 r.)

	Banki	Inne podmioty	RAZEM
Uczestnicy CRBS	61	6	67
w tym: uczestnicy prowadzący rachunki w imieniu klientów	61		61
w tym: uczestnicy rozliczający transakcje bezpośrednio na rachunkach w NBP	61	2	63

Liczba i wartość transakcji w CRBS

Typ transakcji		Liczba transakcji		Wartość nominalna transakcji /mln zł/	
		IV kwartał 1999 r.	I kwartał 2000 r.	IV kwartał 1999 r.	I kwartał 2000 r.
1.	Rynek pierwotny	442	432	17.465,12	12.842,46
2.	Rynek wtórny	23.076	26.604	90.629,55	123.207,23
3.	Wykup	905	737	16.060,47	12.616,48
RAZEM:		24.423	27.773	124.155,14	148.666,17

Rejestr Bonów Pieniężnych NBP (RBP)

Rejestr Bonów Pieniężnych NBP prowadzony jest od 1996 r. w Departamencie Polityki Pieniężno – Kredytowej. Obsługa transakcji zakupu bonów pieniężnych NBP na rynku pierwotnym, kupna/sprzedaży tych bonów na rynku wtórnym oraz transakcji wykupu bonów pieniężnych NBP przez emitenta realizowana jest w systemie SEBOP, natomiast rozrachunek w środkach pieniężnych jest dokonywany w Departamencie Systemu Płatniczego w systemie SORBNET (z wyjątkiem BFG, którego rachunek prowadzi GOWD). W RBP konta posiadają 43 banki (przy czym wszystkie obsługują transakcje klientowskie) oraz Bankowy Fundusz Gwarancyjny.

Liczba uczestników RBP (dane na dzień 31 III 2000 r.)

	Banki	Inne podmioty	RAZEM
Uczestnicy RBP	43	1	44
w tym: uczestnicy prowadzący rachunki w imieniu klientów	43	1	44

Liczba i wartość transakcji w RBP

Typ transakcji		Liczba transakcji		Wartość nominalna transakcji /mln zł/	
		IV kwartał 1999r.	I kwartał 2000 r.	IV kwartał 1999r.	I kwartał 2000 r.
1.	Rynek pierwotny	343	259	77.759,84	65.481,46
2.	Rynek wtórny	1.154	1.386	26.544,32	30.015,67
3.	Wykup	557	353	84.466,20	57.397,18
RAZEM:		2.054	1.998	188.770,36	152.894,31

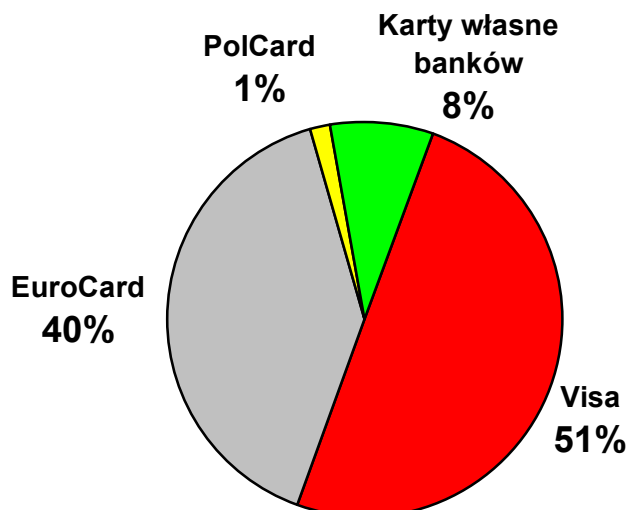
IV. KARTY PŁATNICZE I BANKOMATOWE

Karty płatnicze są najdynamiczniej rozwijającą się formą rozliczeń bezgotówkowych w Polsce. W ostatnich latach zaobserwować można znaczny wzrost zarówno liczby kart w obiegu, jak również liczby transakcji dokonanych przy ich użyciu. Liczbę wyemitowanych kart płatniczych i bankomatowych oraz liczbę i wartość transakcji przeprowadzonych przy ich użyciu w IV kwartale br. przedstawia załącznik nr 5.

Według stanu na koniec 1999 r. w obiegu znajdowało się ponad **8,3 mln** kart płatniczych, na koniec I kwartału 2000 r. liczba ta wzrosła do **8,8 mln** kart płatniczych.

Karty emitowane przez polskie banki są zazwyczaj opatrzone logo jednego z międzynarodowych systemów organizacji VISA International lub Eurocard/MasterCard International, co umożliwia łatwiejszy dostęp do punktów akceptujących karty płatnicze. Karty krajowe mogą być opatrzone również logo PolCard lub jedynie logo emitującego banku. W stosunku do stanu na koniec I kwartału 2000 r. w ogólnej liczbie wyemitowanych w Polsce kart nastąpił wzrost liczby kart w systemie VISA (z 48% do 51%). Jednocześnie nastąpił spadek udziału kart własnych banków (z 13 % do 8 %).

Udział głównych systemów kart płatniczych i bankomatowych na koniec I kwartału 2000 roku

Dane dotyczące liczby kart płatniczych i bankomatowych oraz bankomatów przedstawia poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Liczba kart		Liczba bankomatów	
	w szt.	dynamika 1998 = 100	w szt.	dynamika 1998 = 100
ROK 1998	3.805.597	100	2.006	100
ROK 1999				
I kwartał	4.716.778	124	2.442	122
II kwartał	5.879.466	155	2.886	144
III kwartał	6.913.455	182	3.082	154
IV kwartał	8.290.038	218	3.420	170
ROK 2000				
I kwartał	8.859.258	233	4.121	205